

ФІНАНСИ, БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І АУДИТ

УДК 336.1: 352

Косова Т. Д.,
доктор економічних наук,
професор;
Слободянюк Н. О.,
кандидат економічних наук,
доцент

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: mentor_ua@mail.ru,
e-mail: slobnata@mail.ru

ІНВЕСТИЦІЙНО-СОЦІАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Kosova T. D., Doctor of Economics
Science, Professor;

Donetsk National University
of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: mentor_ua@mail.ru,
slobnata@mail.ru

Slobodianiuk N. O., Candidate of
Economics Science,
Associate Professor

LOCAL BUDGETS INVESTMENT AND SOCIAL POTENTIAL IN TERMS OF UKRAINIAN FISCAL SYSTEM DECENTRALIZATION

***Мета.** Оцінка інвестиційно-соціального потенціалу місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансової системи України і розробка пропозицій щодо його зростання.*

***Методи.** У процесі дослідження використано такі методи: системний підхід, теоретичне узагальнення і порівняння, аналіз і синтез.*

***Результати.** Інвестиційно-соціальний потенціал місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансової системи України пов'язаний зі зростанням спроможності бюджетів розвитку, які є складовою частиною спеціального фонду. Вадами формування бюджетів розвитку є відсутність закріплених податкових джерел, великий перелік ненадійних, нестабільних, разових джерел, значна роль капітальних трансфертів. Недоліками видаткової частини бюджетів розвитку є незахищений характер коштів на погашення отриманих кредитів і гарантій розміщення облігацій місцевих позик. Позитивними індикаторами є зростання впродовж трирічного періоду суми видатків бюджетів розвитку місцевих бюджетів, передусім за рахунок капітальних витрат.*

Надано авторську дефініцію інвестиційно-соціального потенціалу місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансової системи України як сукупність прогнозних інвестиційних ресурсів, які можна мобілізувати для досягнення цілей соціальної політики територіальних громад і подальшого інвестування на основі зростання. Для стійкості інвестиційно-соціального потенціалу місцевих бюджетів необхідно збільшити власні доходи за рахунок податкових надходжень (у тому числі за рахунок податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку і податку на нерухоме майно), а також підвищення інвестиційної привабливості муніципальних облігацій. Запорукою залучення кредитних ресурсів є віднесення видатків на погашення отриманих кредитів до захищених статей місцевого бюджету протягом усього терміну дії кредитного договору.

***Ключові слова:** інвестиційно-соціальний, потенціал, місцеві бюджети, бюджети розвитку, доходи, видатки, податки, кредити, облігації.*

Постановка проблеми. Головною ланкою місцевих фінансів є бюджет, який забезпечує ресурсами (фінансовими, матеріальними, нематеріальними) органи місцевого самоврядування для виконання покладених на них функцій і визначає стан розвитку соціально-економічної сфери регіонів [1, с. 13]. Важливим завданням бюджетної політики є підтримка інноваційно-інвестиційної моделі розвитку територій. Завдяки бюджетним інвестиціям регіони мають можливість сприяти розвитку тих галузей, які б могли надати найбільший поштовх зростанню їх дохідної бази у майбутньому, забезпечуючи не тільки соціально-економічний розвиток регіону, а і власну фінансову незалежність від Державного бюджету України. В умовах централізованої фінансової системи перед державою та місцевими адміністраціями постають завдання підвищення інвестиційної привабливості своїх територій, підвищення і розвитку власного інвестиційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми забезпечення розвитку бюджетної сфери регіонів привертає до себе увагу багатьох учених, а саме: Снісаренко О., Гребенікова О., Гусєва Ю. Гусєва Ю., розглядаючи місцевий бюджет, виокремлює дві його складові: бюджет розвитку та бюджет соціальної спрямованості; визначає пріоритети розподілу коштів між ними [2]. Василенко О. акцентує увагу на необхідності зміцнення фінансових і, в першу чергу, інвестиційних можливостей місцевих бюджетів з огляду на фактичний стан формування їх ресурсної бази у розрізі усіх наявних джерел: внутрішніх (місцеві податки і збори, неподаткові надходження) та зовнішніх (включаючи відрахування від загальнодержавних податків і зборів, систему муніципальних запозичень, міжбюджетних трансфертів тощо) [3, с. 182]. Діба О., Крук В. пропонують, щоб частина податкових надходжень, яка зараховується до бюджету розвитку, не включалася до доходів відповідних бюджетів, що враховуються у визначенні міжбюджетних трансфертів [4, с. 46]. Це унеможливить вплив витрат інвестиційного характеру на обсяг трансфертного централізованого ресурсу на фінансування поточних бюджетних видатків відповідно до наданих місцевим бюджетам повноважень. Погоджуємося з Максимович В., що застосування науково обгрунтованого підходу до формування інвестиційного потенціалу місцевих бюджетів здатне перетворити його у дієвий інструмент не тільки стимулювання економічного розвитку регіонів, а й поліпшення суспільного добробуту [5, с. 65]. Високо оцінюючи науковий доробок указаних авторів, слід визначити недостатній рівень дослідження інвестиційної функції місцевих бюджетів.

Мета статті. Оцінка інвестиційно-соціального потенціалу місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансової системи України і розробка пропозицій щодо його зростання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під бюджетними інвестиціями розуміють видатки з державного та місцевих бюджетів, які спрямовуються на фінансування державних цільових програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, програм розвитку окремих регіонів, галузей економіки, фінансування інвестиційних проєктів та придбання частки акцій чи прав участі в управлінні підприємством.

Джерелом бюджетних інвестицій є бюджет розвитку, оскільки за рахунок його статей фінансуються капітальні видатки поточного бюджетного періоду на соціально-економічний розвиток територій, формуються передумови подальшого зростання інвестиційного потенціалу місцевих бюджетів.

Бюджет розвитку місцевих бюджетів є складовою частиною спеціального фонду місцевих бюджетів. Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [6] передбачено, що доходи бюджету розвитку формуються за рахунок частини податкових надходжень, коштів, залучених від розміщення місцевих позик, а також інвестиційних субсидій з інших бюджетів. Кошти бюджету розвитку спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території, пов'язаної із здійсненням інвестиційної діяльності, здійснення інших заходів, пов'язаних з розширенням відтворення, а також на погашення місцевого боргу.

Відповідно до ст. 71 Бюджетного кодексу України, надходження бюджету розвитку місцевих бюджетів включають [7]: дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах, яких є комунальна власність; плата за надання місцевих гарантій; кошти пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту, отримані згідно з законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»; кошти від використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угод про розподіл продукції, та коштів у вигляді грошового еквівалента такої державної частини продукції, що розподіляються між місцевими бюджетами адміністративно-територіальних одиниць, на території яких знаходиться відповідна ділянка надр; кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності, включаючи кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них; капітальні трансферти (субвенції) з інших бюджетів; кошти від повернення кредитів, наданих з відповідного бюджету, та відсотки, сплачені за користування ними; місцеві запозичення; кошти, які передаються з іншої частини місцевого бюджету за рішенням відповідної місцевої ради.

Таким чином, на відміну від Закону України «Про місцеве самоврядування», Бюджетний кодекс України жодного податкового джерела наповнення бюджету розвитку не передбачає. Джерелами формування бюджетів розвитку на місцевому рівні є неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти, місцеві запозичення. Більшість джерел формування бюджету розвитку ненадійні, нестабільні, разові, а таке джерело, як кошти від повернення позик, наданих у минулому, та відсотки за ними, взагалі не витримують ніякої критики.

Важливою умовою кредитування проектів розвитку з боку міжнародних фінансових установ є часткова участь місцевих бюджетів (пряма або опосередкована). Бюджетний кодекс України допускає прийняття таких рішень, проте їх тривалість не перевищує одного бюджетного періоду, тобто одного року. Це є неприйнятною ситуацією для кредитора, оскільки рішення одного складу місцевої ради можуть не відповідати рішенням попереднього складу. Все це означає, що не існує дієвого механізму, який би забезпечував виконання кредитних зобов'язань на місцевому рівні. Для виправлення ситуації у Бюджетному кодексі України доцільно віднести виплату коштів за кредитами, які отримані від міжнародних фінансових установ відповідно до рішень місцевих рад до захищених статей місцевого бюджету впродовж усього терміну дії кредитного договору, які не можуть бути скасовані іншим рішенням місцевої ради або інакше, ніж в арбітражному порядку.

Так, можна визначити вагомі причини нерозвиненості місцевих запозичень:

- недостатній інтерес потенційних інвесторів до муніципальних цінних паперів, спричинений низькою доходністю цих цінних паперів, переважання короткострокових облігацій в обсягах емісій та нераціональне використання запозичень;
- відсутність реальної і мобільної конвертації у грошові засоби застави для муніципальних цінних паперів унаслідок невизначеності правових відносин щодо володіння землею та іншими природними ресурсами;
- нерозвиненість інфраструктури фондового ринку, що не дозволяє всім зацікавленим сторонам брати участь у формуванні попиту на муніципальні цінні папери, низький рівень муніципального фінансового менеджменту, відсутність досвіду управління проектами розміщення облігацій місцевих позик;
- неврегульованість правових та організаційних процедур розміщення та обігу місцевих позик;
- невизначеність механізмів повернення вкладених населенням коштів у випадках фінансової неспроможності органів, які випустили позики; недовірливе ставлення інвесторів до міської влади внаслідок нестабільності економічної та політичної ситуацій, а також рівень довіри населення до фінансових установ;
- брак вільних коштів у підприємницьких структур і населення;
- відсутність довіри до державних цінних паперів.

Перспективним напрямком формування бюджетів розвитку є розширення ринку муніципальних цінних паперів України, оскільки місцева влада отримує дешеві, порівняно з кредитами банків, кошти; залучаються ресурси для фінансування різних довгострокових проектів містобудування та створення об'єктів інфраструктури; залучені від випуску кошти спрямовуються на конкретні програми розвитку місцевості, що стимулює виробничу діяльність, дозволяє створити робочі місця.

До витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів належать: погашення місцевого боргу; капітальні видатки, включаючи капітальні трансферти іншим бюджетам; внески органів місцевого самоврядування до статутного капіталу суб'єкта господарювання; проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки, що підлягає продажу; підготовка земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них державної (до розмежування земель державної та комунальної власності) чи комунальної власності для продажу на земельних торгах, проведення таких торгів; платежі, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань територіальної громади міста; розроблення містобудівної документації на місцевому та регіональному рівнях.

В умовах низької ефективності закріплених за бюджетом розвитку доходних джерел, які, до того ж, не мають постійного характеру, ймовірність виникнення дефолтних ситуацій для місцевого бюджету оцінюється як висока. Можливість фінансування погашення місцевого боргу за рахунок коштів загального фонду бюджету знижує зацікавленість місцевої влади у наповненні бюджету розвитку. Викладене виступає додатковим аргументом на користь доцільності перегляду джерел формування бюджету розвитку у напрямі забезпечення стабільності надходжень, наявності широкої податкової бази.

Капітальні видатки бюджету розвитку спрямовуються на соціально-економічний розвиток регіонів, виконання інвестиційних проектів, будівництво, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства; будівництво газопроводів і газифікацію населених пунктів, будівництво і придбання житла окремим категоріям громадян відповідно до законодавства, збереження та розвиток історико-культурних місць України та заповідників, будівництво та розвиток мережі метрополітенів, придбання вагонів для комунального електротранспорту, розвиток дорожнього господарства, придбання шкільних автобусів та автомобілів швидкої медичної допомоги, комп'ютеризацію та інформатизацію загальноосвітніх навчальних закладів, природоохоронні заходи; інші заходи, пов'язані з розширеним відтворенням.

На жаль, розподіл видаткових повноважень між органами місцевого самоврядування та їх бюджетами на сьогодні залишається недостатньо врегульованим. Тож капітальні видатки в соціально-економічний розвиток територій здійснюються переважно з державного, обласних та міських бюджетів міст обласного значення, які мають стабільніші джерела наповнення цих бюджетів. Водночас у бюджетах сіл та селищ капітальні видатки є мізерними, або взагалі відсутні. Враховуючи такий стан місцевих бюджетів, варто зазначити, що фінансова основа розвитку територіальних громад міст, сіл, селищ залежить від низки факторів, основним із яких є ставлення держави до ресурсного наповнення делегованих повноважень органів місцевого самоврядування, а також від спроможності місцевих органів влади забезпечити мобілізацію грошових коштів до бюджету розвитку.

Територіальні громади сіл і селищ у результаті обмеженості бюджетних коштів не мають можливості забезпечувати благоустрій населених пунктів, розвивати їх інфраструктуру. У багатьох селах закрито школи, дитячі садочки, дільничні лікарні, будинки культури, бібліотеки, скорочено мережу фельдшерсько-акушерських пунктів. Саме тому виникає питання доцільності утримання органів місцевого самоврядування в таких територіальних громадах. Таким чином, в Україні виникла нагальна необхідність проведення адміністративно-територіальної реформи, у результаті якої слід об'єднати територіальні громади та оптимізувати систему місцевого управління. Це дасть можливість частину вивільнених бюджетних коштів спрямувати на інвестиційні цілі.

Впродовж 2013 – 2015 рр. показники видатків консолідованого бюджету розвитку місцевих бюджетів України зросли з 18542,7 млн. грн. до 40214,6 млн. грн., або у 2,17 разів (табл.), питома вага у загальних видатках – із 8,5% до 14,4%.

Таблиця 1 – Динаміка показників видатків консолідованого бюджету розвитку місцевих бюджетів України

Статті видатків бюджету	2013	2014	2015	Темп росту, разів	2013	2014	2015
	Обсяг, млн. грн.				Питома вага, у загальних видатках, %		
Бюджет розвитку, у т.ч.	18542,7	17852,7	40214,6	2,17	8,5	7,9	14,4
Капітальні видатки – всього, у т.ч.	14240,0	13949,5	32176,4	2,26	6,5	6,2	11,5
придбання основного капіталу	9937,3	10046,4	24138,3	2,43	4,5	4,5	8,6
придбання обладнання і предметів довгострокового користування	2733,6	3089,4	4188,2	1,53	1,2	1,4	1,5
капітальне будівництво (придбання)	1293,3	1172,8	5679,7	4,39	0,6	0,5	2,0
капітальний ремонт	4164,9	4115,8	9781,1	2,35	1,9	1,8	3,5
реконструкція та реставрація	1728,8	1443,2	3851,0	2,23	0,8	0,6	1,4
придбання землі та нематеріальних активів	16,7	225,2	638,3	38,22	0,01	0,1	0,2
Капітальні трансферти усього, у т.ч.	4302,7	3903,1	8038,1	1,87	2,0	1,7	2,9
підприємствам (установам, організаціям)	4186,5	3820,9	7675,1	1,83	1,9	1,7	2,7
органам державного управління інших рівнів	83,4	63,4	273,3	3,28	0,04	0,03	0,1
населенню	32,8	18,9	89,7	2,73	0,01	0,01	0,03
Довідково:							
кредитування	57,7	52,8	106,9	1,85			

Примітка. Розроблено автором.

Їх основою є капітальні видатки, які збільшилися із 14240,0 млн. грн. до 32176,4 млн. грн., або 2,26 разів, або з 6,5% до 11,5%. Однак сам факт збільшення капітальних видатків бюджетів не може свідчити про їхню достатність для забезпечення інвестиційних потреб галузей економіки. Основною статтею капітальних видатків є придбання основного капіталу, частка якого зросла до 8,6%, а найбільші темпи зростання (більше, ніж у 38 разів) має стаття «придбання землі та нематеріальних активів». Обсяг капітальних трансфертів збільшився із 4302,7 млн. грн. до 8038,1 млн. грн., або у 1,87 разів, а їх питома вага у загальних видатках місцевих бюджетів – із 2,0% до 2,9%. Найбільшими темпами (у 3,28 разів) зросли трансферти органам державного управління інших рівнів.

Високий рівень фінансової стійкості бюджетного потенціалу забезпечується при достатньо високому розмірі його власних доходів і ефективному їх використанні. Існують два основних підходи до розуміння сутності «інвестиційного потенціалу»: ресурсний – це сукупність інвестиційних ресурсів, які можна мобілізувати для здійснення інвестиційної діяльності; імовірнісний – сукупність можливостей, що накопичуються суб'єктом у відповідному обсязі для подальшого інвестування.

Інвестиційно-соціальна складова місцевого бюджету має формуватися на основі стратегічного плану розвитку територій і цільових програм шляхом використання інструментів середньострокового планування органами місцевого самоврядування. Інвестиційно-соціальний потенціал бюджету вимірюється прогнозними показниками видатків розвитку, або в абсолютних, або у відносних показниках (до обсягу ВВП чи загального обсягу бюджетних видатків) на основі збільшення. Зростання інвестиційно-соціального потенціалу свідчить про ефективний бюджетний менеджмент на регіональному рівні. Якщо інвестиційний потенціал державного і місцевих бюджетів спрямовувати у сфери діяльності з прогнозованими позитивними зовнішніми ефектами (наука, освіта, охорона здоров'я), а також в інфраструктуру, розвиток якої сприятиме підвищенню активності приватних та іноземних інвесторів, то це сприятиме рівномірному економічному розвитку регіонів країни.

Висновки.

1. Інвестиційно-соціальний потенціал місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансової системи України пов'язаний зі зростанням спроможності бюджетів розвитку, які є складовою частиною спеціального фонду. Вадами формування бюджетів розвитку є відсутність закріплених податкових джерел, великий перелік ненадійних, нестабільних, разових джерел, значна роль капітальних трансфертів. Недоліками видаткової частини бюджетів розвитку є незахищений характер коштів на погашення отриманих кредитів і гарантій розміщення облігацій місцевих позик. Позитивними індикаторами є зростання протягом трирічного періоду суми видатків бюджетів розвитку місцевих бюджетів, передусім за рахунок капітальних витрат.

2. Надано авторську дефініцію інвестиційно-соціального потенціалу місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансової системи України як сукупність прогнозних інвестиційних ресурсів, які можна мобілізувати для досягнення цілей соціальної політики територіальних громад і подальшого інвестування, на зростаючій основі.

3. Для стійкості інвестиційно-соціального потенціалу місцевих бюджетів необхідно збільшити власні доходи за рахунок податкових надходжень (у тому числі за рахунок податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку і податку на нерухоме майно), а також підвищення інвестиційної привабливості муніципальних облігацій. Запорукою залучення кредитних ресурсів є віднесення видатків на погашення отриманих кредитів до захищених статей місцевого бюджету впродовж усього терміну дії кредитного договору, які не можуть бути скасовані іншим рішенням місцевої ради або інакше, ніж в арбітражному порядку.

Перспективами подальших досліджень є розробка рекомендацій із обґрунтування механізму формування бюджетів розвитку місцевих бюджетів за рахунок податкових джерел.

Список літератури / References

1. Снісаренко О. Б. Передумови розвитку інвестиційного потенціалу місцевого бюджету / О. Б. Снісаренко, О. В. Гребенікова, Ю. Ю. Гусєва // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. – 2012. – № 1. – С. 5 – 17.

Snisarenko, O. B., O. V. Hrebenikova, Ju. Ju. Husieva (2012). Background of the investment potential of local government, *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi* [Economics and Management Engineering industry], no. 1, pp. 5 – 17 (ukr).

1. Струк Б. М. Теоретичні аспекти формування бюджету розвитку як інвестиційної складової місцевих бюджетів [Електронний ресурс] / Б. М. Струк. // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_1_56.

Struk, B. M. (2013). Theoretical aspects of the development budget as the investment

component of local budgets [Online], *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii* [Economics. Management. Innovations], no. 1, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_1_56 (ukr).

2. Василенко О. В. Основні підходи до формування ефективних механізмів фінансового забезпечення інвестиційного потенціалу місцевих бюджетів / О. В. Василенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2009. – Вип. 15. – С. 178 – 184.

Vasylenko, O. V. (2009). The main approaches to the formation of effective mechanisms to ensure the financial capacity of local investment budgets, *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tehnicnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Proceedings of Kirovograd National Technical University. Economics], vol. 15, pp. 178 – 184 (ukr).

3. Диба О. Бюджетоутворювальні джерела місцевого самоврядування щодо забезпечення інвестиційного потенціалу / О. Диба, В. Крук // Ринок цінних паперів України. – 2011. – № 1–2. – С. 41–48.

Dyba O. (2011). Creating a budget is a source of local government to provide investment potential, *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy* [Securities Market of Ukraine], no. 1–2, pp. 41–48 (ukr).

4. Максимович В. І. Інвестиційний потенціал державного і місцевих бюджетів / В. І. Максимович // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 2. – С. 61–66.

Maksymovych, V. I. (2013). The investment potential of the state and local budgets, *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini* [Formation of market relations in Ukraine], no. 2, pp. 61 – 66 (ukr).

5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 26.11.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

On local government in Ukraine: the Law of Ukraine (2016). Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy [Online], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (ukr).

6. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Budzhnet Code of Ukraine: the Law of Ukraine [2010]. Biudzhetniyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy [Online], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (ukr).

7. Бюджет – 2015: Звіт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202015%20\(with%20cover\).pdf](http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202015%20(with%20cover).pdf).

Budzhnet – 2015: Report of the Ministry of Finance of Ukraine, Biudzhnet – 2015: Zvit Ministerstva finansiv Ukrainy [Online], available at: [http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202015%20\(with%20cover\).pdf](http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202015%20(with%20cover).pdf) (ukr).

Дата надходження авторського оригіналу в редакцію: 21. 12. 2016 р.

Цель. Оценка инвестиционно-социального потенциала местных бюджетов в условиях децентрализации финансовой системы Украины и разработка предложений по его увеличению.

Методи. В процессе исследования использованы такие методы: системный подход, теоретическое обобщение и сравнение, анализ и синтез.

Результаты. Инвестиционно-социальный потенциал местных бюджетов в условиях децентрализации финансовой системы Украины связан с ростом возможности бюджетов развития, которые являются составной частью специального фонда. Недостатками формирования бюджетов развития являются отсутствие закрепленных налоговых источников, большой перечень ненадежных, нестабильных, разовых источников, значительная роль капитальных трансфертов. Недостатками расходной части бюджетов развития является незащищенный характер средств на погашение полученных кре-

дитов и гарантий размещения облигаций местных займов. Позитивными индикаторами является рост в течение трехлетнего периода суммы расходов бюджетов развития местных бюджетов, прежде всего за счет капитальных расходов.

Дана авторская дефиниция инвестиционно-социального потенциала местных бюджетов в условиях децентрализации финансовой системы Украины как совокупность прогнозных инвестиционных ресурсов, которые можно мобилизовать для достижения целей социальной политики территориальных общин и дальнейшего инвестирования, на растущей основе. Для устойчивости инвестиционно-социального потенциала местных бюджетов необходимо увеличить собственные доходы за счет налоговых поступлений (в том числе за счет налога на доходы физических лиц, единого налога и налога на недвижимое имущество), а также повышения инвестиционной привлекательности муниципальных облигаций. Залогом привлечения кредитных ресурсов является отнесение расходов на погашение полученных кредитов к защищенным статьям местного бюджета в течение всего срока действия кредитного договора.

Ключевые слова: инвестиционно-социальный, потенциал, местные бюджеты, бюджеты развития, доходы, расходы, налоги, кредиты, облигации.

Objective. Local budgets investment and social potential evaluation in terms of Ukrainian financial system decentralized and the development of proposals for its growth.

Methods. In research the following methods were used: systematic approach, theoretical generalization and comparison, analysis and synthesis.

Results. Investment and social potential of local budgets in decentralized Ukrainian financial is associated with increasing capacity development budgets, which is part of the special fund. Defects of budgeting is the lack of fixed tax sources, the long list of unreliable, unstable, single source of capital transfers significant role. The disadvantages of expenditures are unprotected nature of funds for repayment of loans and guarantees placement of municipal bonds. Positive indicators are growth over three year's budget expenditures of local budgets, primarily due to capital expenditures.

Courtesy of the author's definition of investment and social potential of local budgets in a decentralized financial system of Ukraine as a set of projected investment of resources that can be mobilized to achieve social policy objectives of local communities and further investment in increasing basis. For the stability of investment and social potential of local budgets must increase their revenues through tax revenues (including due to tax personal income single tax and property tax) and increase the investment attractiveness of municipal bonds. The key attraction of credit resources is attributing expenditures to repay loans obtained to secure the local budget items for the duration of the loan agreement.

Keywords: investment and social potential, local budgets, development budgets, revenues, expenses, taxes, loans, bonds